

การเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ

SCRIPT WRITING FOR THE ELDERLY

สุรินทร์ เมทะนี / SURIN MEDHANE

สาขาวิชาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์การดนตรีและศิลปะการแสดง คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
DEPARTMENT OF MUSIC AND PERFORMING ARTS CREATIVE INDUSTRY RATTANABUNDIT UNIVERSITY

Received: November 7, 2018

Revised: January 24, 2019

Accepted: February 5, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้สูงอายุชายและหญิง เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลนครินทร์อัสซิงโฮม นิสิตหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 80 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบวิเคราะห์สาระแบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สาระ สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่ามียุคประกอบที่สำคัญ 4 ด้านคือ 1. ด้านองค์ประกอบของบทละคร ได้แก่ 1) แนวคิด 2) การเลือกเรื่อง 3) การศึกษาค้นคว้า 4) การจัดลำดับข้อมูล 5) ความยาว และ 6) การวางเค้าโครงเรื่อง 2. ด้านความต้องการของผู้สูงอายุในช่วงวัยต่างๆ ได้แก่ 1) ช่วงไม่ค่อยแก่ อายุประมาณ 60-69 ปี 2) ช่วงแก่ปานกลาง อายุประมาณ 70-79 ปี 3) ช่วงแก่จริง อายุประมาณ 80-90 ปี 4) ช่วงแก่จริงๆ อายุประมาณ 90-99 ปี 3. ด้านการรับรู้ของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ด้านความแตกต่างของบุคคล: 2) เรียนรู้จากการปฏิบัติ 3) การเสริมแรงและการสะท้อนกลับ และ 4) การสร้างความหมายของบุคคล 4. ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุด้านอารมณ์ 1) การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ 2) การเลือกกิจกรรม 3) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 4. ด้านทฤษฎีแห่งความสุข ประกอบด้วย 1) รอยยิ้ม 2) หัวเราะ และ 3) อารมณ์ดี

มีผู้เข้าชมการแสดงและตอบแบบสอบถามทั้งหมด 80 คน เป็นเพศชายร้อยละ 30 เพศหญิงร้อยละ 50 ช่วงอายุเรียงตามลำดับมากไปน้อยคือ 20 ถึง 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 71 ถึง 80 ปี อายุระหว่าง 61 ถึง 70 ปี และอายุระหว่าง 71 ถึง 80 ปี มีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 11.25 และอันดับที่สามคือ อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.75 สถานภาพของผู้ชมเรียงตามลำดับคือ นิสิตร้อยละ 64 ผู้สูงอายุร้อยละ 60 และเจ้าหน้าที่สถานพยาบาลร้อยละ 22 ในด้านความเหมาะสมของบทละคร ภาพรวมของละครทำให้ผู้ชมมีความสุขคือ 4.68 การแสดงลีลาประกอบมีความเหมาะสม 4.54 และ ผู้ชมได้รับความสนุกสนานและคล้อยตามมากที่สุด 4.51 เนื้อหาของละครมีความเหมาะสม 4.48 ภาพรวมของบทละครมีความเหมาะสมมากที่สุดคือ 4.44

ผู้สูงอายุมีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมปัจจุบันไม่ต้องการถูกตัดขาดจากสังคม ในขณะที่วัยเกษียณยังมีภาพจำความสุขในอดีตที่ทำให้รู้สึกว่ายังเคยมีตัวตนอยู่

คำสำคัญ การเขียนบทละครเวที ผู้สูงอายุ

Abstract

The objective of this research was to study the process of play writing for the elderly. The population used in this study was selected by the specific method and the population was elderly men and women from Navasri nursing Home Staff and 80 students from performing arts Rattana Bundit University.

The research tools were satisfactory questionnaires and unstructured interviews. Data was analyzed by means of percentage analysis, mean and standard deviation. The research found that there were 4 main components: firstly, the elements of play, consisting of 1) idea & main Idea 2) style 3) research 4) analysis 5) length and 6) plot; secondly, the needs of the elderly in various ages, which were 1) the young old 60-69 year, 2) the middle aged old 70-79 year, 3) the old - old 80-90 year, 4) the very old-old 90-99 year; next, the perception of the elderly, including 1) awareness of the difference of the person, 2) learning from practice, 3) reinforcement and reflection, 4) the meaning of the person; lastly, the health of promotion and elderly care for emotion, including 1) emotional expression of the elderly, 2) activity selection, 3) interaction with others and 4) theory of happiness, which is smile – laugh – good mood.

There were 80 visitors and 80 respondents which were male for 30% and female for 50%. The age range in descending order was 20 to 30 years account for 40%. The mean age between 71 and 80 years old, between 61 and 70 years of age, and between 71 and 80 years of age were 11.25%. The third was under 20 years old, representing 8.75%. The number of students was 64%. The elderly people were 60% and 22% of hospital staff. The appropriateness of the plays showed that the overall picture of the drama average was for 4.68. The performance was 4.54 and the audience was most entertained and entertained at 4.51. The content of the drama was appropriate at 4.48. The overall picture of the play was most appropriate at 4.44.

In brief, the elderly has a desire to be a part of the society today. They do not want to be cut off from society. At the same time, there are images of past happiness that make them feel their existence.

Keyword: Script Writing Elderly

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในประเทศไปสู่โครงสร้างทางอายุเป็นประชากรสูงวัย พบว่าในช่วง 20-30 ปีที่ผ่านมาทั้งจำนวนและสัดส่วนของประชากรไทยในวัยเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง ในขณะที่จำนวนของประชากรในวัยแรงงานอายุ 15-29 ปี ยังคงเพิ่มขึ้น สำหรับประชากรสูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปมีจำนวนและสัดส่วนเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคต กล่าวคือประชากรสูงอายุจะเพิ่มจากประมาณ 5 ล้านคนในปัจจุบันเป็นประมาณ 10 ล้านคนในอีก 20 ปีข้างหน้า และเป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุ จะเร็วกว่าประชากรโดยรวมทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากระหว่างปี 2523 ถึงปี 2533 ประชากรสูงอายุจะเพิ่มเป็นร้อยละ 47 แต่เมื่อเปรียบเทียบการเพิ่มระหว่างปี 2523 ไปจนถึงปี 2563 จะพบว่าประชากรสูงอายุ จะเพิ่มสูงถึงกว่าร้อยละ 300 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2561:ออนไลน์)

ในปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น มีการ

ประมาณว่าในปี 2563 จะมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีอยู่ราว 1 ใน 6 ของประชากรทั้งหมด เนื่องมาจากคนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้จะช่วยทำให้การมีอายุยืนยาว มีความสุขทั้งทางกาย ใจ และอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับประโยชน์ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีมากกว่าการมีชีวิตยืนยาวแต่ต้องใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับความเจ็บป่วย ทำให้เพิ่มเวลาของความทุกข์และภาวะจำทน (วิพรรณ ประจวบเหมาะ. 2542:6)

ปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุกับสังคมรอบตัวคือการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุส่วนหนึ่งเป็นผลจากสภาพร่างกายที่เสื่อมลง บางรายก็อาจพบกับความสูญเสียบุคคลใกล้ชิดในช่วงนี้ อีกส่วนเป็นผลจากสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไปเพราะความสูงอายุ ชนิดของอารมณ์ที่ผู้สูงอายุมักแสดงออกที่ผิดปกติและพบได้บ่อยคือ อารมณ์เศร้า เบื่อหน่าย ท้อแท้ เหนื่อย ร้องไห้ง่าย น้อยใจ บ่อย ซึมเศร้า แยกตัว อารมณ์วิตกกังวล มักแสดงออกโดยห่วงใยลูกหลานมากขึ้น บางครั้งจะมีอาการเครียด หงุดหงิด

ง่าย บ่นมากขึ้น อาการทางจิตที่รุนแรง เช่น หูแว่ว ประสาทหลอน หรือหลงผิด หวาดระแวง พบได้บ้างบางครั้ง จะมีการสับสนเรื่องวัน เวลา สถานที่และบุคคล กลางคืน ไม่นอน เดินวนวาย หรือมีอาการขับถ่ายผิดปกติ พฤติกรรม เป็นเด็กทารก หรือมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ในกรณีที่สมองเสื่อมมาก

บทบาทและความสำคัญของผู้สูงอายุในสังคมมักถูกจำกัดให้ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากถูกมองว่าสุขภาพไม่แข็งแรง เกิดภาวะความเจ็บป่วย หรือเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย การสื่อสารกับคนทั่วไปทำได้ลำบาก มีผลให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ในบ้าน และมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีประโยชน์ หมกมุ่นค่า เป็นภาระให้ลูกหลาน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เคยพึ่งตนเอง หรือเป็นที่พึ่งให้สมาชิกในครอบครัว ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้รับการช่วยเหลือ และถ้าผู้ใกล้ชิดไม่ให้ความสนใจ จะส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดอาการซึมเศร้าอย่างรุนแรง ถึงขั้นทำร้ายตนเองได้ การสร้างเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อให้สถาบันครอบครัวและหน่วยงานต่างๆ สามารถดูแลปัญหาผู้สูงอายุได้ด้วยตัวเอง ด้วยการจัดกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมด้านการบันเทิงต่างๆ เสริมให้ผู้สูงอายุได้มีความผ่อนคลายและเรียนรู้ชีวิตผ่านศิลปะการแสดงประเภทต่างๆ (อำเภอพิษณุโลก, 2552:ออนไลน์)

ศิลปะการแสดง เป็นคำที่ใช้เทียบคำภาษาอังกฤษว่า Performing Arts หมายถึง ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการแสดง ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบดั้งเดิมหรือแบบประยุกต์ ได้แก่ การละคร การดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่าศิลปะการแสดงอีกหลายรูปแบบ อาทิ อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ชาวกรีก ให้คำนิยามคำว่า “ศิลปะการแสดง คือ การเลียนแบบธรรมชาติ” ศิลปะการแสดงจึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่มนุษย์เราใช้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของตน เพื่อถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้เข้าใจรับรู้ถึงสิ่งที่ตนต้องการจะแสดงออก การแสดงถือเป็นศิลปะของการสื่อสารที่ปรากฏภาพเป็นรูปธรรม ซึ่งผู้ชมสามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่ายโดยไม่ยุ่งยากในการตีความ ส่วนอารมณ์ความรู้สึกมักจะอยู่ในรูปลักษณะที่เป็นนามธรรมก็จริง แต่ผู้ชมทุกๆ ไปสามารถสื่อสารสัมผัสได้โดยตรงจากผู้แสดง (สดีโส พันธุ์โกมล. 2542:12)

การชมศิลปะการแสดงช่วยขัดเกลาความคิดและจิตใจให้ได้รับความสุขจากสุนทรียรสที่หลากหลายจากการ

แสดง ส่งผลให้เกิดความประทับใจในบทบาทและพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องราวที่แสดง ตลอดจนเหตุการณ์ การดำเนินเรื่องราว คำพูด การกระทำของตัวละครและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความคิดความรู้สึกของผู้ชม ทำให้ผู้ชมเกิดการคิดวิเคราะห์ จากสิ่งที่พบเห็นในเรื่องราวของละคร ผู้ชมจะเกิดการเลือกเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการคิด การเลียนแบบ และนำมาปรับใช้กับตนเองในที่สุด จึงถือได้ว่าศิลปะการละครมีประโยชน์และคุณค่าในสุนทรียภาพและสุนทรียรสที่เกี่ยวกับมนุษย์และสังคม (สุณิสสา ศิริรักษ์. 2559:15)

ผู้สูงอายุหลายคนไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ได้ ยังนิยมใช้การชมละครเพื่อความบันเทิงผ่านสื่อรายการโทรทัศน์ และละครเวทีที่จัดแสดงทั่วไปมีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ หากชมได้ยาก นอกจากนี้ผู้สูงอายุหลายคนไม่สะดวกในการเดินทางไปชมละครเวทีนอกสถานที่เนื่องจากปัญหาสุขภาพ และการจราจร

จากความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุในสังคมไทยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อทำการสร้างสรรค์ละครเวทีที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน และสามารถนำไปจัดแสดงนอกสถานที่ให้กับผู้สูงอายุในที่ต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำบทละครนี้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนสาขาวิชาศิลปะการแสดงให้มีศักยภาพในการใช้ทักษะด้านการแสดงเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมบันเทิงเพื่อการพัฒนาสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาขั้นตอนการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ

คำถามการวิจัย

บทละครเวทีที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุควรมีเนื้อหาและเรื่องราวอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ โดยการศึกษาวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ โดยการสำรวจความ

พึงพอใจในการเลือกชมละครประเภทต่างๆ นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นบทละคร และจัดแสดงเพื่อหาข้อสรุปในการพัฒนาวิธีการเขียนบทละครสำหรับผู้สูงอายุ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือกลุ่มผู้ชมละคร ได้แก่ ผู้สูงอายุชายและหญิง เจ้าหน้าที่จำนวน 50 คน ที่อยู่ในความดูแลของสถานพยาบาลผู้สูงอายุ นวศรีเนิสซิงโฮม และนิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 25 คน และประชาชนทั่วไป รวม 100 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ชม ผู้ให้ข้อมูล	สถานพยาบาลนวศรีเนิสซิงโฮม
ผู้สูงอายุ	25
นิสิต	25
เจ้าหน้าที่	25
ประชาชนทั่วไป	5
รวม	80

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) เป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญของประเด็นที่ศึกษาแล้วทำการสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลไปสู่กระบวนการพัฒนาการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจการชมละครสร้างสรรค์ (Satisfaction Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้ชมและความเหมาะสมในการจัดแสดงละครสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจของการชมละครสร้างสรรค์ และ ส่วนที่ 3 สอบถามความพึงพอใจในตัวละคร

3. แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามถึงความต้องการในการชมละครของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในกระบวนการละครและสอบถาม

ผลการประเมินการรับรู้ของผู้สูงอายุเมื่อได้เข้าร่วมชมกิจกรรมละครแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวิเคราะห์สาระ ได้แก่ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสารเฉพาะทาง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อสรุปต่างๆ ในการศึกษาองค์ประกอบของการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ

2. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และยืนยันข้อมูล มีทั้งที่เดินทางไปสัมภาษณ์ที่ปฏิบัติงานจริงด้วยตนเอง สัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ สถานพยาบาลผู้สูงอายุ นวศรีเนิสซิงโฮม จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กล้องข้อความในกลุ่มแชตและเก็บข้อมูลในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปต่างๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาบทละครสำหรับผู้สูงอายุ

3. การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการสร้าง ติดตามและควบคุมการดำเนินงานทุกขั้นตอนด้วยตนเองแบบเต็มเวลาตลอดระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การตรวจสอบกระบวนการพัฒนาละครสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุนำกระบวนการและกิจกรรมที่ได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปการละครและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) เพื่อให้ได้ประเด็นของกระบวนการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ

2. ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจในการชมละครสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลค่าของมาตราส่วน และการประมาณค่า

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาขั้นตอนการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1. องค์ประกอบของบทละครที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ในงานวิจัยเรื่อง การเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ จากการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องพบว่า องค์ประกอบของบท ควรประกอบด้วยปัจจัย 6 ด้านด้วยกันคือ 1) โครงเรื่อง (Plot) 2) ตัวละคร (Character) 3) ความคิด (Theme) 4) ภาษา (Theme) 5) เสียง (Sound and Song) และ 6) ภาพ (Spectacle) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการในการชมละครเวทีของผู้สูงอายุเพื่อนำ

มาพัฒนาให้มีเนื้อหาใหม่ให้สอดคล้องกับการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ โดยทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับกลุ่มผู้สูงอายุในช่วงแก่วัยกลาง (The middle-aged old) อายุประมาณ 70-79 ปี ช่วงแก่จริง (The old-old) อายุประมาณ 80-90 ปี ที่สถานพยาบาลผู้สูงอายุนวศรีเนอสซิ่งโฮม ซอยรามคำแหง 21 สามารถสรุปเป็นตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลความต้องการในการชมละครเวทีของผู้สูงอายุ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	6	12
หญิง	44	88
รวม	50	100
2. อายุ		
70-79 ปี	33	66
80-90 ปี	15	30
90 ปีขึ้นไป	2	4
รวม	50	100
3. แนวละคร		
ตลกสนุกสนาน	37	74
ละครเพลง	12	24
สะท้อนใจ	1	2
รวม	50	100
4. เนื้อหาของละคร		
สะท้อนสังคมปัจจุบัน	39	78
การใช้ชีวิตในครอบครัว	6	12
การเตือนภัยในสุขภาพ	5	10
รวม	50	100
5. ยุคของละครที่ต้องการชม		
ยุคปัจจุบัน	45	90
ยุครัตนโกสินทร์	5	10
ยุคกรุงศรีอยุธยา	-	-
รวม	50	100

จากตารางที่ 2 สามารถอธิบายข้อมูลได้ว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 50 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 6 เพศหญิงร้อยละ 44 ช่วงอายุเรียงตามลำดับมากไปน้อยคือ 70-79 ปี คิดเป็นร้อยละ 66 ช่วงอายุ 80-90 ปี คิดเป็นร้อยละ 34 และ 90 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 6 แนวละครที่ต้องการชมมากที่สุดคือ ตลกสนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 74 ละครเพลงร้อยละ 24 และสะท้อนใจร้อยละ 2 ในส่วนของเนื้อหาของละครมีความต้องการให้สะท้อนสังคมปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 78 การใช้ชีวิตครอบครัวร้อยละ 6 และการเตือนภัยในสุขภาพคิดเป็นร้อยละ 5 ในส่วนของยุคสมัยของละครมีความต้องการให้เป็นยุคปัจจุบันร้อยละ 45 ยุครัตนโกสินทร์ร้อยละ 5

จากข้อมูลที่ได้สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าผู้สูงอายุในช่วงแก่ปานกลาง (The middle-aged old) อายุประมาณ 70-79 ปี และช่วงแก่จรง (The old-old) อายุประมาณ 80-90 ปี มีความต้องการชมละครที่มีเนื้อหาสนุกสนานต้องการรับรู้เรื่องราวของสังคมปัจจุบันมากกว่าเพราะไม่ต้องการถูกตัดจากสังคมในขณะเดียวกันก็ยังมีภาพจำในอดีตที่ทำให้รู้สึกว่ายังเคยมีตัวตนอยู่ จากนั้นผู้วิจัยสรุปให้เป็นองค์ประกอบของบทละครที่มีความเหมาะสมกับการรับรู้ของผู้สูงอายุตามกรอบแนวคิดในประเด็นการส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุด้านอารมณ์ ด้วยการหัวเราะและการยิ้ม (ส่วนอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2560) ดังปรากฏในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงกระบวนการพัฒนาบทละครที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

องค์ประกอบของบทละคร	การรับรู้ของผู้สูงอายุ	การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุด้านอารมณ์	ตัวชี้วัด	พัฒนาเป็นบทละคร
1. แนวคิดหลัก (Idea & Main Idea) 2. การเลือกเรื่อง (Style) 3. การศึกษาค้นคว้า (Research) 4. การจัดลำดับข้อมูล (Analysis) 5. ความยาว (Length) 6. การวางเค้าโครงเรื่อง (Plot)	1. การตระหนักรู้ด้านความแตกต่างของบุคคล: ผู้สูงอายุแต่ละคนจะเรียนรู้ในเฉพาะทางและเรียนรู้ไม่เหมือนกัน 2. เรียนรู้จากการปฏิบัติ: ผู้สูงอายุเรียนรู้ได้ดีที่สุดเนื่องมาจากการลงมือกระทำและขึ้นอยู่กับกิจกรรม 3. ใช้การเสริมแรงกับผู้สูงอายุ ให้ปฏิบัติตามสิ่งที่ปรารถนา และให้ผลสะท้อนกลับถึงความก้าวหน้าหรือควรแก้ไข 4. เป็ ต โ อ กาส ให้เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้สูงอายุร่วมกัน	1. เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2. ทักษะการคิดพื้นฐาน 3. เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและพื้นฐานความเป็นมนุษย์ 4. การเพิ่มแรงจูงใจในการตอบสนองความต้องการการดูแลตนเอง ช่วยให้ผู้สูงอายุคงความสามารถในการดูแลตนเองได้ 5. การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นเหมือนเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดูแลตนเอง	1. การตอบสนองทางอารมณ์และการเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ชมละคร 2. แสดงการเคลื่อนไหวที่สะท้อนอารมณ์ของตนเองอย่างอิสระ 3. แสดงท่าทางง่ายๆ เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูด 4. สามารถบอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง	1. มีกระบวนการพัฒนาจากเรื่องเล่าในอดีต 2. เนื้อหาบางส่วนของละครมาจากช่วงเวลาและสถานการณ์ที่ผู้ชมมีประสบการณ์การรับรู้ร่วมกัน 3. ให้ความสำคัญในการสื่อสารด้วยการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ โดยการทำให้เป็นละครเพลง 4. สอดแทรกเนื้อหาและทักษะการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในบทละคร

จากข้อมูลในตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาบทละครเวทีสำหรับผู้สูงวัยช่วงแก่ปานกลาง (The middle-aged old) อายุประมาณ 70-79 ปี ช่วงแก่จริง (The old-old) อายุประมาณ 80-90 ปี โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงวัยหญิง 2 คนเป็นเพื่อนกันในอดีต วันเวลาทำให้ทั้งสองแยกจากกันไป คนหนึ่งอยู่อย่างพอเพียงฐานะปานกลาง มีชีวิตครอบครัวมีความสุข อีกคนเคยอยู่อย่างสบาย แล้วก็ลำบากไม่มีครอบครัว ทั้งสองกลับมาเจอกันอีกครั้งในวัยชราและสัญญาว่าจะดูแลกันและกันตลอดไป

เมื่อได้โครงเรื่องและองค์ประกอบของการทำละครที่สอดคล้องกับการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงวัยตลอดจนตัวชีวิตแล้ว ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นการสร้างละครสร้างสรรค์ในลำดับต่อไป

2. การพัฒนาเป็นละครสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงวัย การสร้างละครสร้างสรรค์มีแนวคิดในการสร้าง 2 ประการคือ

2.1 การนำละครไปแสดงในชุมชน

ผู้วิจัยเลือกสถานพยาบาลนครินทร์โฮสซึ่งโฮมเป็นสถานพยาบาลประเภทรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ซึ่งได้รับการ

รับรองจากกระทรวงสาธารณสุข สามารถรองรับผู้ป่วยและผู้สูงอายุ เป็นจำนวน 50 เตียงโดยผู้วิจัยได้ทำการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ดูแลสถานพยาบาลถึงปัญหาที่สัมพันธ์กับภูมิหลัง ต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาเป็นบทละคร พบว่าผู้สูงอายุต้องการชมละครที่มีเนื้อหาเรื่องราวในยุคสมัยที่ผู้สูงอายุได้มีประสบการณ์ร่วมจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีแนวเรื่องสนุกสนาน มีเพลงประกอบ ตลก และสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาบทให้ผู้มีความสุขจากเสียงหัวเราะจากส่วนอนามัยผู้สูงอายุ และสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขผ่านการแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่อง “Adamson Nightclub” โดยนิสิตชั้นปีที่ 3 จากสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

2.2 เนื้อหาสะท้อนความคิดสาระที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้ร่วมกระบวนการละครและผู้ชม

จากการสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลประเด็นดังกล่าว สามารถสรุปเป็นตารางสะท้อนสาระแสดงความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุและเนื้อหาสาระของกระบวนการละครดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ของความต้องการในการชมละครและเนื้อหาสาระของบทละคร

ลำดับที่	ความต้องการของผู้ชม	เนื้อหาในบทละคร	กระบวนการละคร
1	แนวละครตลกสนุกสนาน	- ความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ 2 คนที่กลับมาเจอกันและเล่าความหลังสู่กันฟัง	- บทพูดของนักแสดงทุกคนที่สอดแทรกจังหวะและมุขตลกต่างๆ
2	เนื้อหาของละครสะท้อนสังคมปัจจุบัน/การใช้ชีวิตในครอบครัว/การเตือนภัยในสุขภาพ	- ตัวละครประกอบอาชีพสุจริต รายได้ปานกลาง พอใจในสิ่งที่ตนมี - มีความอบอุ่น สามัคคีแม้ไม่ใช่คนในครอบครัวเดียวกัน มีความเอื้อเฟื้อแก่สังคมคนรอบข้าง - เนื้อหาละครสอดแทรกการใช้ชีวิตการกินอาหารที่มีประโยชน์ของผู้สูงอายุ	- การออกแบบเครื่องแต่งกายเป็นชุดที่ใส่ในชีวิตประจำวันเน้นสีสดใส - การออกแบบฉากเน้นสีสดใส
3	สถานที่และเวลาอยู่ในยุคสมัยปัจจุบัน	- เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 ตอนต้นจนถึงปัจจุบันแหล่งบันเทิงอยู่ที่ถนนราชดำเนิน	- มีการเล่าเรื่องสลับไปมาระหว่างปัจจุบันกับอดีต - ใช้วิธีการเปิดปิดม่านเพื่อแบ่งยุคอดีตกับปัจจุบัน
4	มีเพลงและมีการเต้นประกอบในละคร	- มีฉากในสถานบันเทิงยามกลางคืน มีการร้องเต้นประกอบเพลง	- นักแสดงเล่าเนื้อหาบางส่วนในชีวิตด้วยบทเพลงสนุกสนาน - จบการแสดงด้วยเพลงสนุกสนานให้กำลังใจกับบทบาทนักแสดงในละครและผู้ชมทุกคน

จากตารางที่ 4 สามารถอธิบายได้ว่า การนำประเด็นความต้องการของผู้ชมมาพัฒนาเป็นบทละครโดยใช้กระบวนการแสดงของละครเชื่อมโยงความเป็นจริงเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การพึ่งพากัน การไม่ทอดทิ้งชีวิต การให้กำลังใจซึ่งกันและกันในยามชรา

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจจากการจัดแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่อง “Adamson Nightclub”

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเขียนบทละครเวทีเพื่อผู้สูงอายุ” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งผลการวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอนดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านความพึงพอใจจากการชมการแสดง ได้แก่ จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 80 คน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าชมการแสดง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	30	37
หญิง	50	63
รวม	80	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	7	8.75
20 ถึง 30 ปี	32	40
31 ถึง 40 ปี	9	11.25
41 ถึง 50 ปี	2	2.50
51 ถึง 60 ปี	5	6.25
61 ถึง 70 ปี	9	11.25
71 ถึง 80 ปี	9	11.25
81 ถึง 90 ปี	5	6.25
91 ถึง 100 ปี	2	2.50
รวม	80	100
3. สถานภาพ		
นิสิต	32	64
ผู้สูงอายุ	30	60
เจ้าหน้าที่	11	22
ประชาชนทั่วไป	7	14
รวม	80	100

จากตารางที่ 5 สามารถอธิบายข้อมูลได้ว่ามีผู้เข้าชมการแสดงและตอบแบบสอบถามทั้งหมด 80 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 30 เพศหญิงร้อยละ 50 ช่วงอายุเรียงตามลำดับมากไปน้อยคือ 20 ถึง 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 71 ถึง 80 ปี อายุระหว่าง 61 ถึง 70 ปี และอายุระหว่าง 71 ถึง 80 ปี มีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 11.25 และอันดับที่สาม คือ อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.75 สถานภาพของผู้ชมเรียงตามลำดับคือนิสิต ร้อยละ 64 ผู้สูงอายุร้อยละ 60 และเจ้าหน้าที่ร้อยละ 22

3.2 ความพึงพอใจจากการชมละครสร้างสรรค์

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามเพื่อสำรวจกระบวนการพัฒนาละครประยุกต์สำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลค่าของมาตราส่วน ประเมินค่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางที่ 6 ดังนี้

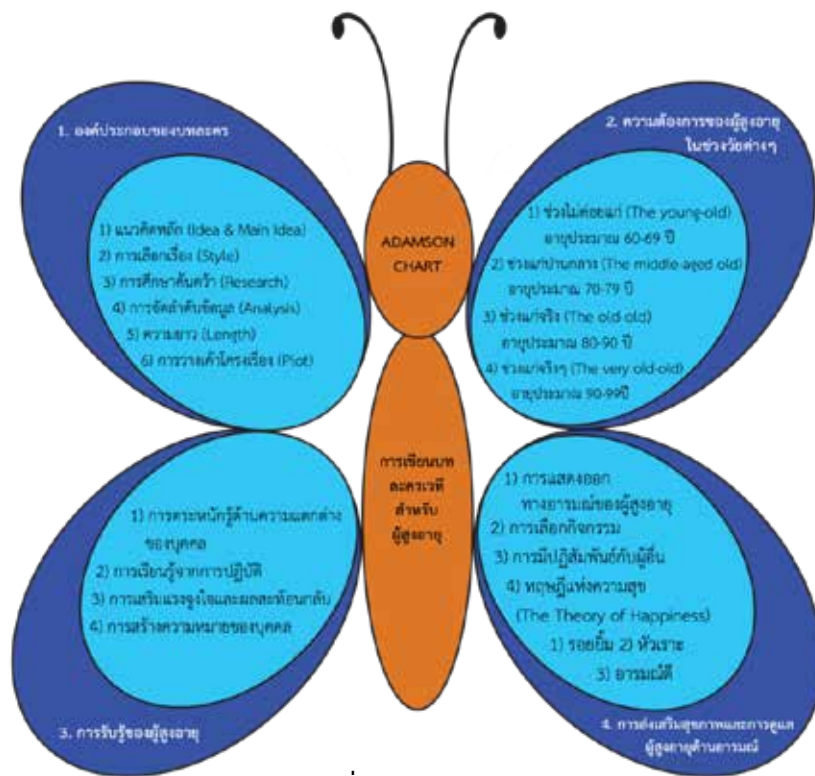
ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ลำดับ	รายการ	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1	นักแสดงสามารถถ่ายทอดบทบาทได้มากน้อยเพียงใด	4.50	0.59	มากที่สุด
2	เนื้อหาของละครมีความเหมาะสมกับผู้ชม	4.48	0.65	มากที่สุด
3	ระยะเวลาในการจัดการแสดงมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.30	0.04	มากที่สุด
4	ความยาวในการจัดแสดงมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.20	0.80	มากที่สุด
5	สถานที่ในการแสดงมีความเหมาะสม	4.30	0.83	มากที่สุด
6	ผู้ชมได้รับความสนุกสนานและคล้อยตามมากน้อยเพียงใด	4.51	0.63	มากที่สุด
7	เพลงประกอบมีความเหมาะสม	4.46	0.69	มากที่สุด
8	เนื้อหาของละครทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องการใช้ชีวิตในวัยสูงอายุ	4.41	0.74	มากที่สุด
9	การแสดงลีลาประกอบมีความเหมาะสม	4.54	0.55	มากที่สุด
10	ภาพรวมของละครทำให้ผู้ชมมีความสุข	4.68	0.52	มากที่สุด
สรุปภาพรวม		4.44	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับดังนี้ ภาพรวมของละครทำให้ผู้ชมมีความสุขค่าเฉลี่ย 4.68 การแสดงลีลาประกอบมีความเหมาะสมค่าเฉลี่ย 4.54 และ ผู้ชมได้รับความสนุกสนานและคล้อยตามมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.51 นอกจากนี้ผู้ชมยังให้ระดับความพึงพอใจในตัวละครต่างๆ โดยเลือกตอบในแบบสอบถามสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ตัวละคร คิดเป็นอันดับ ดังนี้ 1. เจ็ศรี 2. ลมโซย 3. ฉัตรแก้ว 4. ชูชีและเชอริ

5. เสี้ยน 6. ลุงอ้อด

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการทำวิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการปฏิบัติงานจริง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 Adamson chart

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้นำกระบวนการขององค์ประกอบของบทละคร การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุด้านอารมณ์ (ส่วนอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560) ประเภทของผู้สูงอายุมาเป็นหลักการและเหตุผล เพื่อพัฒนาการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุจากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

การเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้นำกระบวนการของการพัฒนา องค์ประกอบของบทละคร การรับรู้ของผู้สูงอายุ ความต้องการของผู้สูงอายุในช่วงวัยต่างๆ การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุด้านอารมณ์ ทฤษฎีแห่งความสุข และแนวคิดในการบริหารอารมณ์ของผู้สูงอายุมาเป็นหลักการและเหตุผลในการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม จากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายผลการวิจัยการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุดังนี้

ละคร (Plays) คือ ศิลปะการแสดงที่สร้างขึ้นเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ให้กับมนุษย์ มนุษย์กลุ่มแรกได้แก่ ผู้แสดง ส่วนกลุ่มหลังคือ ผู้ชม มาอยู่รวมกันในเวลาเดียวกัน สถานที่เดียวกัน หมายถึงสถานที่ที่จัดแสดงไม่ว่าจะเป็นบนเวทีละคร หรือที่ใดๆ โดยเรื่องราวที่แสดงนั้นจะมีแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ ผู้ชมได้แบ่งปันประสบการณ์ที่ตนเองเคยมีกับประสบการณ์ในละคร โดยการฟัง รับรู้ข้อมูล รู้สึกตาม มีอารมณ์ร่วม มีปฏิกิริยากับสิ่งที่เกิดขึ้นในการแสดง

สดใส พันธุมโกมลกล่าวว่า การแสดงอย่างจริงจังเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ว่าจะเป็นการแสดงละครในประเภทใดแนวใด และในยุคสมัยใด นักแสดงต้องคำนึงถึงเรื่องราวหรือความเป็นจริงของตัวละคร (สดใส. (ปี). อ้างถึง ประวัน แพทยานนท์. 2556: 79)

การเขียนบท (Script writing) เพื่อการแสดงจึงเป็นการกำหนดเนื้อเรื่อง เป็นการกำหนดการเชื่อมโยงเหตุการณ์ และตัวละครต่างๆ เข้าด้วยกันสร้างเรื่องราวความเป็นจริงของตัวละคร โดยผ่านกระบวนการ ค้นหา รวบรวม จัดเรียบเรียง และตกแต่งปรับเข้าร่วมกับการเขียนบทละคร

เวทีสำหรับผู้สูงอายุ มีกระบวนการพัฒนาโดยเริ่มจาก นำความต้องการของผู้สูงอายุในช่วงวัยนั้นๆ มาเป็นแนวคิดในการพัฒนาเรื่องตามหลักในการเขียนบทละครที่ควรประกอบด้วย 1) แนวคิดหลัก (Idea & Main Idea) 2) การเลือกเรื่อง (Style) 3) การศึกษาค้นคว้า (Research) 4) การจัดลำดับข้อมูล (Analysis) 5) ความยาว (Length) 6) การวางเค้าโครงเรื่อง (Plot)(ชัยพร ธรรมโยธิน. 2556: ออนไลน์)

การเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้ได้สำรวจความต้องการของผู้สูงอายุจากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดว่าผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ทั้งนี้ผู้สูงอายุมีได้มีลักษณะเหมือนกันหมดแต่จะมีความแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2556: ออนไลน์) และแบ่งช่วงอายุตามนักชราวิทยา ออกเป็น 4 ช่วงคือ 1) ช่วงไม่ค่อแก่ (The young-old) อายุประมาณ 60-69 ปีเป็นช่วงที่ต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เป็นภาวะวิกฤตหลายด้าน เช่น การเกษียณอายุ การจากไปของมิตรสหาย คู่ครอง โดยทั่วไปยังเป็นคนที่แข็งแรงแต่อาจต้องพึ่งพิงผู้อื่นบ้าง สำหรับบุคคลที่มีการศึกษา รู้จักปรับตัว ยังเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทางสังคม ทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัว 2) ช่วงแก่ปานกลาง (The middle-aged old) อายุประมาณ 70-79 ปี เป็นช่วงที่คนเริ่มเจ็บป่วย เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมน้อยลง 3) ช่วงแก่จริง (The old-old) อายุประมาณ 80-90 ปี ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมยากขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับคนอายุขั้นนี้ต้องมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าวัยที่ผ่านมา เริ่มย้อนนึกถึงอดีตมากขึ้น 4) ช่วงแก่จริงๆ (The very old-old) อายุประมาณ 90-99ปี ผู้ที่มีอายุยืนถึงขั้นนี้มีจำนวนค่อนข้างน้อย เป็นระยะที่มักมีปัญหาทางสุขภาพ ผู้สูงอายุในวัยนี้ควรทำกิจกรรมที่ไม่ต้องมีการแข่งขัน ควรทำกิจกรรมอะไรที่ตนเองมีความสนใจ และต้องการทำ (สุภาวดี พุฒิน้อย, 2561: ออนไลน์)

ขั้นตอนการเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการเขียน เขียนไปเพื่ออะไร ต้องการให้อะไรกับผู้ชม เช่น ความคิด ความรู้ ความบันเทิง เปลี่ยนเจตคติ สร้างค่านิยมที่ดี ปลูกฝังความสำนึกที่พึงาม หรือให้เกิดทักษะและความชำนาญในด้านใด เสร็จแล้วต้อง

วิเคราะห์ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายนั้นคือเขียนเพื่อใครการศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจและคุณลักษณะอื่นๆ เช่นไร มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลัก (Target group) เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้สื่อได้ตรงตามที่กลุ่มเป้าหมายเปิดรับสามารถกำหนดเนื้อหา และรูปแบบได้ตรงตามที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ ซึ่งจะทำให้การผลิตประสบความสำเร็จ 2) กำหนดหัวข้อเรื่อง เมื่อทราบเงื่อนไขต่างๆ ดังที่กล่าวมาในตอนต้นแล้ว จะทำให้กำหนดหัวข้อเรื่อง 3) กำหนดขอบข่ายเนื้อหา เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์และวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายแล้วผู้เขียนบทต้องศึกษาค้นคว้าวิจัย รวบรวมข้อมูล เนื้อหาสาระต่างๆ มาวิเคราะห์แยกย่อยหัวเรื่องประเด็น กำหนดขอบเขตเนื้อหา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย 4) ลงมือเขียนบท การเขียนบทถือเป็นหัวใจของขั้นก่อนการผลิต (Pre - Production) และกระบวนการผลิตทั้งหมด เนื่องจากบทบาทหน้าที่ที่เสมือนแบบแปลนในการสร้างบ้าน นอกจากนั้นแล้วบทเป็นจุดชี้วัดจุดแรกที่จะบอกได้ว่า สื่อนั้นๆ จะประสบความสำเร็จหรือไม่ (ชัยพร ธรรมโยธิน. 2556: ออนไลน์)

นอกจากนี้แล้วการเพิ่มองค์ประกอบของเพลง (Song) ซึ่งเพลง หมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของผู้ประพันธ์ออกมา บทเพลงที่ตัวละครจะต้องขับร้อง รวมไปถึงเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนเวที และความเงียบ (ในแง่ละคร) ในการใช้เพลงจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับองค์ประกอบหลายอย่าง และพยายามกำหนดเพลงให้เป็นส่วนหนึ่งของบทละครเช่นเดียวกับบทเจรจา ก็มีความสำคัญในการนำมาประกอบการเขียนบทละครสำหรับผู้สูงอายุ (ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537)

เนื่องจากกระบวนการนำเสนอละครสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุเป็นการนำเสนอละครเพื่อช่วยพัฒนาผู้สูงอายุในด้านการทำกิจกรรมที่มีความหมาย ใช้การใช้เวลาวางเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าประสงค์และสร้างประสบการณ์ในการใช้เวลาว่างไปหาสิ่งที่มีความหมายมองเห็นความต้องการในการดำรงชีวิต เป็นกระบวนการที่มีการแลกเปลี่ยนอย่างน้อย 2 คน ขึ้นไป ได้แก่ ผู้กระทำโดยความสมัครใจ และมิตรภาพ มีกิจกรรมและการพักผ่อน การเลือกกิจกรรมให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวออกกำลังกายและการพักผ่อนอย่างเหมาะสม ในวัยสูงอายุจะมีเวลาวางมากขึ้นหาเวลาวางได้ง่ายขึ้น กิจกรรมในเวลาวางไม่ว่าเพื่อนันทนาการ

หรือการเรียนรู้ใหม่ๆ หรือให้บริการผู้อื่น เป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งนำความสุขมาให้ ทำให้ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทและสถานภาพทางสังคม กิจกรรมที่เหมาะสมควรมีรูปแบบเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินซึ่งจะทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ เช่น การอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ปลูกต้นไม้ สังสรรค์กับเพื่อนฝูง การเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ การออกกำลังกายอย่างนุ่มนวล ไม่หักโหมหรือรีบเร่งจนเหน็ดเหนื่อยเกินไป การออกกำลังกายควรทำในที่ๆ มีอากาศถ่ายเทสะดวก ควรเว้นเมื่อเจ็บป่วย ในขณะที่เดียวกันควรพักผ่อนอย่างเพียงพอ และการใช้เวลาเป็นส่วนตัวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้สูงอายุควรจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสมในแต่ละวัน โดยจัดช่วงเวลาสำหรับการอยู่ตามลำพังเพื่อที่จะได้มีเวลาเป็นของตัวเองตามความต้องการในแต่ละวัน และในขณะที่เดียวกันควรได้สังสรรค์กับครอบครัว และเพื่อนฝูง เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนๆ ในชมรมผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพราะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นเหมือนแรงสนับสนุนทางสังคมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดูแลตนเอง โดยการเพิ่มแรงจูงใจในการตอบสนองความต้องการการดูแลตนเอง ช่วยให้ผู้สูงอายุคงความสามารถในการดูแลตนเองได้ (สิริพร สุธัญญา. 2550:31-34)

การเขียนบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ จึงควรประกอบไปด้วยด้านที่สำคัญ 4 ด้านตามแผนภูมิที่ 1 คือ 1. องค์ประกอบของบทละคร (Elements of Play) ประกอบด้วย 1) แนวคิดหลัก (Idea & Main Idea) 2) การเลือกเรื่อง (Style) 3) การศึกษาค้นคว้า (Research) 4) การจัดลำดับข้อมูล (Analysis) 5) ความยาว (Length) และ 6) การวางเค้าโครงเรื่อง (Plot) 2. ความต้องการของผู้สูงอายุในช่วงวัยต่างๆ (The needs of the elderly in various ages) ประกอบด้วย 1) ช่วงไม่ค่อนแก่ (The young-old) อายุประมาณ 60-69 ปี 2) ช่วงแก่ปานกลาง (The middle-aged) การพัฒนากิจกรรมผู้สูงอายุไปในทิศทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). **สถานการณ์ผู้สูงอายุ 2559**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1512367202-108_0.pdf สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2561.

ชัยพร ธรรมโยธิน. (2556). **การเขียนบท**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/chaipon4256/khwam-ru-keiyw-kab-kar-kheiy-n-bth-beuxng-tn> สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2561.

ภาควิชาศิลปะการละคร. (2537). **องค์ประกอบของละคร**. เอกสารประกอบการสอน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

old) อายุประมาณ 70-79 ปี 3) ช่วงแก่จริง (The old-old) อายุประมาณ 80-90 ปี และ 4) ช่วงแก่จริงๆ (The very old-old) อายุประมาณ 90-99 ปี 3. การรับรู้ของผู้สูงอายุ (Perception of the elderly) ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ด้านความแตกต่างของบุคคล: 2) เรียนรู้จากการปฏิบัติ: 3) การเสริมกำลังและแรงสะท้อนกลับ และ 4) ความหมายของบุคคล: 4. การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุด้านอารมณ์ (Health promotion and Elderly Care for Emotional) ประกอบด้วย 1) การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ 2) การเลือกกิจกรรม 3) การใช้เวลาเป็นส่วนตัวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 4) ทฤษฎีแห่งความสุข (The Theory of Happiness) ประกอบด้วย 1) รอยยิ้ม 2) หัวเราะ 3) อารมณ์ดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาการเขียนบทละครสำหรับผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบันและอนาคต
2. ควรนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปะการแสดงในระดับต่างๆ ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเขียนบท การกำกับการแสดง หรือ ละครเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การพัฒนาบทละครเวทีสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีลักษณะการพัฒนาเป็นละครสร้างสรรค์และละครประยุกต์ร่วมกัน กล่าวคือ เน้นให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์ กิจกรรมการเคลื่อนไหว และมีส่วนร่วมในละครให้มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาและวิจัยร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเพื่อปรับกระบวนการความคิดใน

- ปรวัณ แพทยานนท์. (2556, มกราคม-มิถุนายน). ตัวละครและสไตล์การแสดงในบริบทและวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษา ภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลแห่งชาติสุพรรณหงส์. ใน *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*. 14(1): 79.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2542) *การส่งเสริมสุขภาพกับปีศาจกลัวด้วยผู้สูงอายุปี 2542*. (เอกสารประกอบการอภิปราย) กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สดใส พันธุมโกมล. (2542). *ศิลปะการแสดง (ละครสมัยใหม่)*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ส่วนอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *ความต้องการของผู้สูงอายุ*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/health/prepared/topic002.php> สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2561.
- สิริพร สุธีญา. (2550). *พฤติกรรม การดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในสวนรมณีนาค กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุณิสสา ศิริรักษ์. (2559). *องค์ประกอบของศิลปะการแสดง*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : skruart.skru.ac.th/2014/TH/download/12.pdf สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2561.
- สุภาวดี พุฒิน้อย. (2561). *ผู้สูงอายุและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/551126> สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2561.
- อำไพชนิษฐ์ สมานวงศ์ไทย. (2552). *สังคมผู้สูงอายุ*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://suwanna12.blogspot.com/2012/07/blog-post.html> สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2561.